

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00740

DI BALADE FUN LITL-RAK

Dora Teitelboim

Permanent preservation of this book was made possible

by Sara Efron

in memory of

mother, Jennie Broche Ginsberg Nelson

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

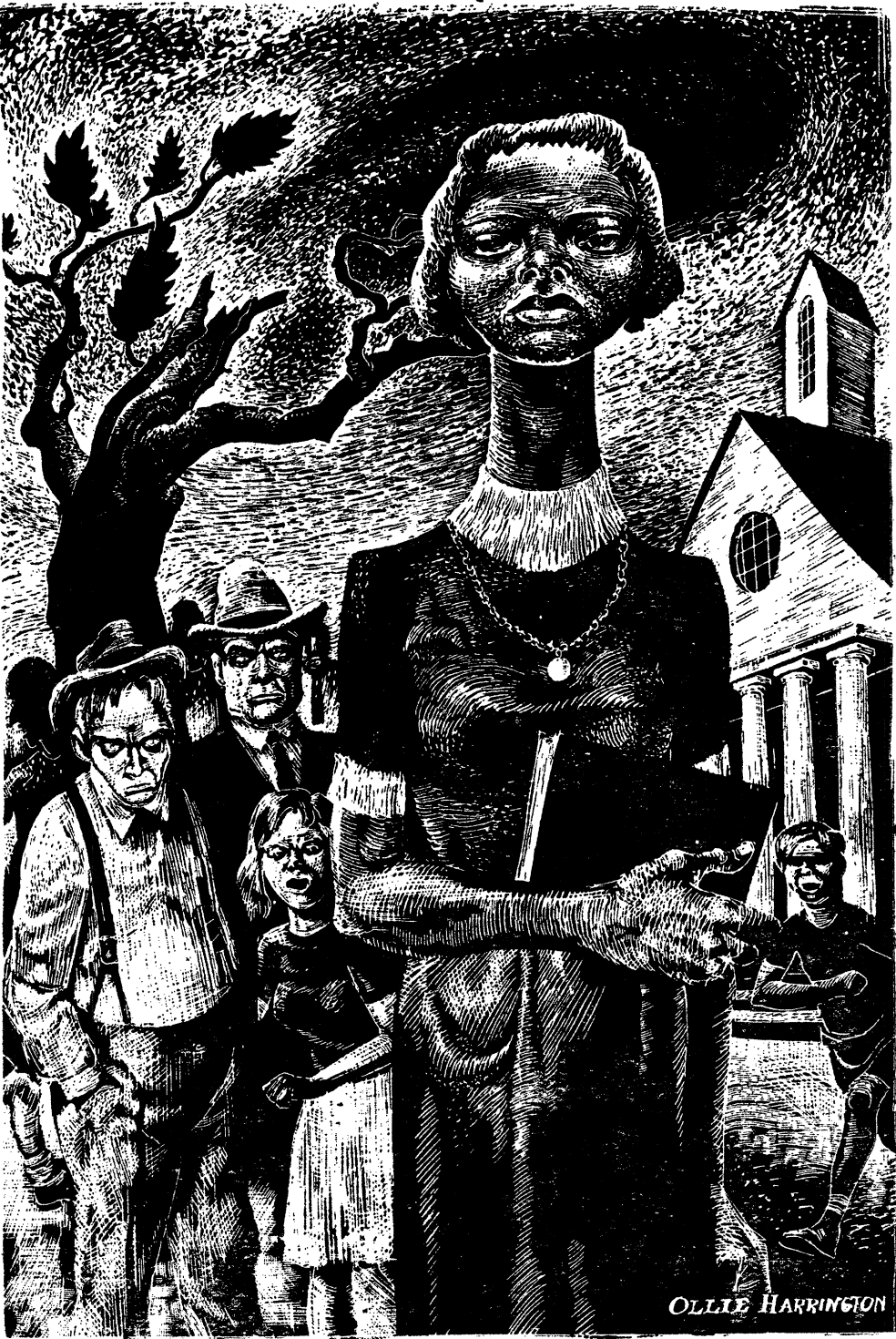
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

OLLIE HARRINGTON

דמועל איינלבוים

די בעלמזע

פון

ליטל-רעק

הילע און שער-בילד פון אללי הערינגטאן

פאריז 1959

ארויסגעגעבן דורך „פארווער צייטשריפט“

פארענדיקט דרוקן אין מערץ 1959

אין דרוקעריי „וואגי 176 קעי דע זשעמאפ, פאריז

200 עקזעמפלארן געדרוקט באזונדער אויף פאפיר אפסעט ידאפין

און נומערירט פון 1 ביז 200

DORA TEITELBOIM : LA BALLADE DE LITTLE-ROCK.

Supplément à la revue littéraire trimestrielle « Pariser Tsaitchrift ».

Copyright by Dora Teitelboim. 14, rue de Paradis, Paris (10°)

Tous droits réservés. — Printed in France.

Imprimerie « Vogue », 176, Quai de Jemmapes, Paris (10°)

דאָרע טייטלבוים / די באלאדע פון ליטל־ראק

פאר שטרף דאטוישינסקי

מ'האט קנעכטשאפט פון דרום די אויוונס פון צארן געהייצט,
 מיט ברענדזענע ווינטן די פונקען אין שטאטן צעבלאזן.
 פון מרערן געשוואלן, האט די מיסיסיפי דאס היימלאנד פארפלייצט
 און צייכן פון עבדות אויף שוועלן באפריימע געלאזן.
 דאס פייפן פון באנען געהיימע די רן פון די נעכט האט צעשמערט
 און פיבער אין הערצער צעצונדן אויפסניי.
 מ'האט לינקאלנס קול זיך פון ניו-יארק ביז מעקסאס דעהערט:
 „א לאנד קאן נישט בלייבן האלב שקלאף און האלב פריי!“

יונג געווען איז דאס פאלק און ניי דער קלאנג פון מאטארן.
 אין טיפן דער שטאל האט געוועקט זיך מיט רויש פון פאבריקן ביינאנד.
 ווי וואלקנס פון טייכיקע טראפנס, א נעפל פון מריט איז געווארן —
 מיט בלוט אוועק איז א דור, דעם שאנד-פלעק פארוואשן פון לאנד.
 געגאנגען עס זיינען חילות, פון מורח, פון מערב, פון צפון;
 באלויבטן פון תליה דזשאן ברעון האט די וועגן צום דרום.
 פון הינטן דער שטויב איז געבליבן, דער צארן פארויס איז געלאפן,
 מיט ברענדן די הויפן בארענגט, און פעלדער צעאקערט מיט קברים.

געזיגט האָבן לינקאַלנס אַרמייען. געזיגט האָט מיט זיי אויך דער קנעכט,
מיט שאַרפֿן פֿון שווערדן זיי האָבן אויף אייביק פאַרשריבן :
„דער שקלאַף האָט אין שטאַטן אויף פֿרייהייט געוונען דאָס רעכט“ !
דער זיגער אַהיים איז אַוועק; אויף פֿלאַנמאַציעס דער האַר איז געבליבן,
און געוואָרן דער נעגער איז פֿריי.
די הענט זיינע צוויי צו פאַרקויפֿן
און קייטן צו טראַגן אויפֿסניי.

II

צעווישן הויכע וועלדער=ווענט און ברייטע אספאלט=וועגן
פון שלאף זיך וועקט שוין ליטל=ראק מיט רעדער=רויש אויף בריקן,
די שמעמלעך שכנישע איר לויפן מיט מאַטאַרן=קלאַנג אַנטקעגן
און שיפלעך דאַרט מיט פישערלייט ביים אַרקענסאַ זיך וויגן.

עס עפנט איבער שמאַט זיך, ווי אַ שיפּאַן=שירעם בלויער, דער באַגין
צוזאַמען מיט די וואַסערליליעס ווייסע אויפן טייך.
עס קייקלען געלע בלעמער זיך ווי קרעלן פון בורשמיין
און די לופט מיט מייפל=זאַפט איז האַניקדיק און פייכט.

העל=גרויע נעפל=ווענט, ווי זעגלען אויסגעשפּרייט אין האַפּנס,
און רויטע האַנקאַס=צווימן שליאַכן שמאַמישע באַזווימען.
פון שמיבלעך הילצערנע, צעוואַרפענע ווי נעסטן ביי די סמאווה,
שוין ציען רויכן זיך צעקרייזלמע פון קוימענס.

אויף פעלדער סאַיז=באַב, ווי כוואַליעס שווימיקע פון ווייט,
אויף רייוז=פלאַנטאַציעס, לאַנגע, אַפגעצאַממע מיט קאַנאַלן,
ווי טעפּיכער באַהאַפּמענע מיט גרינע פעדים זייד,
שוין צינדן פּורפור=רויט זיך אַן די ערשמע מאַרגן=שמראַלן.

אין שורות פליען פייגל אויבן מחנותווייז אוועק,
און לאַזן הינטער זיך אַ טריבן, האַרבסטיקן געפלאַטער.
ביים אויסגוס טייכיקן ס'האַט נאַרוואַס זיך אַראַפּגעלאַזט צום ברעג
אַ סטאַיע ווילדע, ווייסע גענדז, פון פלי באַנאַכטיקן פאַרמאַטערט.

אויף געלבלעך ברוינע קאַרן=פעלדער, אַפּגעשאַרן גלאַט,
עס הויערן די קראַען שוין, ווי וואַלקנס נידעריקע, גרויע.
עס בילן מידע יאַנד=הינט ערגעץ הייזעריק און זאַט,
און עכאַס ענטפערן פון ווייט מיט שליימיקע געווויען.

אויף באַנוול=פעלד, מיט שמענגלעך שוין צעשפאַלטן און פאַרדאַרט,
ווי וואַגשאַלן זיך אַקסלען רונדיקע באַוועגן.
אין הוט אַ שמרויענעס אַ נעגער לאַנגזאַמדיק זיך שאַרט,
און איילט זיך קנאַספן לעצטע דאַרט צו ראַמעווען פון רעגנס.

אויף ערד צעצקערטער, אויף ווייכע, בלוילעך=גרויע גרודעס
אן אלטע נעגעריין א תפילה מורמלט אויף די קני.
צום הימל אויפגעהויבן אירע ארעמס האט די מומער
און ציט זיך ווי איר פאפלער=בוים צום ראזן אינדערפרי.

א סטאיע געלע העלדזעלעך א קוסט מיט מאלינעס באפאלן,
און שווישמשען אומרואיק ווי באנען אין די בערג,
עס שלעפן פארמערס די חורים שוין געבונדענע אין שטאלן,
און לאסטוואגנס צעפירן שוין די גרינסן אויף די מערק.

עס וועקן ערשמע זיך פון שלאף די ארעמע קווארטאלן,
און ס'לעשן זיך לאמטערנעס מיט די ניאן=שילדן אויס.
פון דינעם נעפל-קנויל, פון ווייכע, מערלענע וואלן
זיך שיילט א יונגע שוין, א נאקעטע די זון ארויס.

III

די נאכט פון צווייטן סעפטעמבער, —
א קראנקע, געלויערטע חיה,
מיט אויגן באוואקסענע, טעמפע,
שאַרפע זיך שמיל און פארמאיעט
צו מירן פארמאכטע פון שמיבער,
צו פענצטער פארקלאפטע מיט לאַדנס,
אין גאסן צעוויגטע מיט פיבער,
דורך לאַנגע צעהויערטע שאַמנס.

היימלאַזע זיינען היינט היימען.
קיינער עס וואַגט היינט צו שלאָפן.
די נעכטיקע שנאה געהיימע
היינט נאָקעט איו, חוצפהדיק, אַפן.
זי היט און באַוואַכט אַלע שוועלן,
זי שטייט מיט געווער אויף פאַטרוול,
און וואַרנט, אַז קיינער זאָל פעלן
מאַרגן ביים טויער פון סקול.

מיט שכנישע דערפער און שמעמלעך
עם ריידן זיך איבער שאסייען.
אויף ראגן פון מעין סטריט אין רעדלעך
פארשוניען, פארגליווערטע שטייען;
לייבער ווי שווערדן אין שיידן,
פנימער — קאלטער מעטאל,
איינער אנטקעגן דעם צווייטן,
ווי לעמפערמן גרייט צום באפאל.

פון טונקעלע, שוויסיקע שענקען
עם פלייצן צעקרימטע געשמאלטן,
אין הויזן, ווי בלעכענע, ענגע
פאנצערס פון שלאכמלייט אוראלטע,
מיט פוילקייט פון אסייען-פארטאגן
זיי ראנגלען זיך ערגעץ צו גיין,
און רופן זיך איבער אויף ראגן
מיט זייטיקן שפיי דורך די ציין.

אין סקול-הויף, אנטקעגן די פענצמער,
א צלם, א ריזיקער פלאמט.

א וואנט מיט פייער-געשפענסטער
די שליאכן צום טויער פארצאמט.
א מחנה צעוויגט און צעאייטערט
מיט קללות די שמילקייט צעדערעשט.
די נאכט איצט אליין איז א שייטער,
וואס קיינער נישט, קיינער פארלעשט.

עס דרייט זיך א ווינטל אין קראמפן
און בלעטער אויף דר'ערד זיך צעלייגן.
עס גרעפצן די געסלעך מיט בראנפן,
עס טרעשטשען מיט דזשאז די אפטיקן
און ערגעץ סיגנאלן צעשיקן.
אין גארטן אויף בוים א פארדארטן
פעמליעס צוויי גראַבע זיך וויגן,
ווי זיי וואַלטן אויף וועמען דאַרט וואַרטן.

אין צעקארטשעטע שמאַלע קוואַרטאַלן
עס שטייען די ציפרעסן נאַקעט,
מיט בלעטער, ווי שאַרפע קינזשאַלן
פון זעלנער שוין גרייט צו אַטאַקע.

און ווערבעס מיט מאַכיקע קרויזן,
ווי יונגע אלמנות מיט ניגון
צעשראַקענע קינדער אין שויסן,
די נאַכטיקע אומעט פאַרוויגן.

ס'קריכט שוין אויף בערג דער באַגינען
און ס'שלייכן נאָך אַליץ סילוועמן.
ווי יאָגן זיך איצט לימוזינען
מיט שילדן פון ווייסע סקעלעמן?

די נאַכט איז אַ שיה מיט פינצטערע פאַנען,
די שטאַט — אַ באַפאַלענער פאַרט.
היינט שלאָפן אין שטיין נאָר איקאַנעס,
און ס'רוט נאָר אין קירכע דער לאַרד.

IV

עם בליצן די שויבן אין הויז פון סענאטאר ראלף קאמן.
דאס געסל פארפלייצט מיט צעפינקלמע, נייע מאשינען;
פון סוחריםלעך קליינע ביו גרויסע מאגנאטן
אין הויז זיך ביי אים היינט געפינען.
ביים באר אינעם בלוולעכן רויכיקן נעפל — די מענער
חניפה'דיק קוקן אין אויגן פון גווערנאר מאָבוס אַרין,
און מיט געלעכטער, אַ ברוסטיקן, הויכן
באגריסן פון קאנסיל די פלענער
אנמקעגן די קינדער, די נעגערשע, ניין.

עס קנאלן פון פלעשער די קארקן,
עס ווינקן זיך איבער ציגארן,
און ס'מאנצן שוין בילדער פון מאַרגן
אַצינד אין די אויגן פון האַרן.
אַ הייסער, אַ פורפורנער פיבער,
ווי אַ שלאַנג, אַ באַהאַלמענע, קריכט
פון איינעם צום צווייטן אַריבער
און זעצט זיך אויף יעדן געזיכט.

ביים וואנט פון קאמין, מיט ביקסן באהאנגען,
אויפגעשמעלט האט זיך אין העמד, דעם צעשפיליעמן, בונטן,
דער הויכער, צעוואקסענער קאמן.
צו עמעצן אין זאל געמאן האט ער א ווונק,
די ברעמען ווילד-צעשויערמע אויף שמערן א פארצי,
דאס גלעזל אויסגעליידיקט מיט איין שלונג,
שמרענג און זיכער צו דעם עולם זיך געווענדט,
מיושבדיק, ווי טראפנס, ציילנדיק איעדן ווארט :

דזשענטלמען ! דזשענטלמען !
ס'האט מעוועס און קראען באשאפן דער לארד
און האלטן באזונדער געמיינט זיי,
די שפריימער פון גאמלאזן ווארט —
ס'וואלט דעיוויס און לי היינט פארשמיינט זיי.
ווער די גלייכהייט פון ראסן אונדז לערנט,
די קערנער אונז ברענגט פון רוימן קאשמאר,
דעם כאאס פארזייט
פון קריג און ווירואר.
דעם שמיינער פון דרום מיר האבן פון העלדישע זיידעס געירשנא,
דורך דורות פארהיט אים.
צעשמערן ס'וועט קיינער שוין ניט אים !

דער שווארצער המון
זיין לעבן האָט פרידלעך, באַזונדער געשמאַלטיקט,
זיין אַרמ ס'האַט יעטוועדער נעגער געווסט שוין.
סדר און שלווה געהערשט האָט דורך דורות אין דרום,
בירגער מיר זיינען מיט אַלעמען גלייך אין די שטאַטן,
און אַכטן פון לאַנד די געזעצן,
נאָר ווען אונזער רעכט זיי פאַרראַטן,
דאַן מעג מען מיט רעכט זיי פאַרלעצן!

ס'איז אומעמום פרידלעך דערווייל נאָך און שמיל,
וון בלומ אונזער הוימן, די ווייסע, נאָר פליסמ,
לואיסוויל וואַרט און שענדלאַר און נעשוויל,
ווייל ליטל-ראַקס גורל אויך זייערס באַשליסט.

מיר וועלן ביז אַמעס דעם לעצטן פון מכול דעם שוואַרצן זיך שיצן!
בעסער די שולן פאַרשליסן!
מיר ווייסן, צו וואָס דאָס קאָן פירן,
ווען אונדזערע מיידלעך מיט זיי אויף די זעלביקע בענק וועלן זיצן.
מיין אייגענע טאַכטער כ'וועל גיכער דערשיסן,
אידער דער „ניגער“ איר לייב זאָל באַרירן!

ברומענדיק דערביי
געטאן א שפיי,
פון האנט אראפגעלאזט דעם כוס,
און אויסגעמישט האט זיך דער ברעזג צעשפליטערטער פון גלאז
מיט ווילדן, אויסגעבראָכענעם אַפלאָז.

און אומגעקערט האט קאָפּן זיך צום באַר
ווי אַ העלד פון שלאַכמפעלד נאָך אַ זיג,
אַ קלאַפּ געטאָן אין פּלייצע מיסטער סליק
אַ סוד אַרײַנגערױמט אין אױער מיסטער באַרטן דעם באַנקיר
און מיט אױגן געבלעכע, צעשוּימיקטע ווי ביר,
געטאָן איבערן זאַל אַ פיר.

פון קולואַר, ווי פון אַ נעפּל, רױטלעכן, געדיכטן,
אַרױסגערױקט האַט זיך פּאַל וויטיקער, דער ריכטער :

בירגער,
די הויט אַ ווייסע אויך ביי מיר,
קאַן איך אַנדערש מראַכטן דען ווי איר ?

פארהוסט דערביי זיך האָט דער זקן,
מיט האַנט פאַרדעקט זיך דאָס געזיכט,
אַפגעאַטעמט טיף,
און ווי ביים משפּט אין געריכט
פּייערלעך און קיל
די ווערטער אויסגעצויגן :

בירגער,
געזעץ איז געזעץ.
נאָר שיסן קאָן דאָך נישט אַליין די קויל.
ס'איז דאָך געווענדט,
אין וועמענס הענט געפינט זיך דער פּיסטויל.

נו, און אויב די „ניגערס“ יאָרן שוין דאָ שטימען קאָנען,
וויפל וואָגן זייער רעכט דערויף צו מאַנען ?
בירגער, די פעלקער קאַלירמע אין אַפריקע, אזיע
צו אייגענער הערשאַפט זיך רייסן,
צי קאָן מען דאָס פנים דאָס אַלמע זיי ווייזן ?

מיר זיינען א וועלט דאך א גאנצע צו פירן דערוויילט.
קעגן שונא דעם גרעסטן
מיר שטייען אצינד אין פארמעסטן.
און ס'איז נישט קיין צייט איצט צו בלייבן צעטיילט.

געשוויגן ס'האט א ווייל דער ריכטער,
די ליפן די צעקארטשעמע באנעצט
און סאפענדיק, פאמעלעך זיך אין שטול אריינגעזעצט.

ווי ווינטן אין שטרויענע דעכער
א געפליסטער אין זאל האט צעוויגט זיך
העכער, אלץ העכער און העכער,
ווי גאליק מען וואלט שוין געקריגט זיך:

א שאנד, א שפאט!

געזעצט אין טיש האט מיסטער קלאד:

מיר האבן וואפן דאך, מיליץ, א קלען
און שיסן אלץ מיט רייד,
ווען דער „ניגער“ נאר די שפראך פון פויסט פארשטייט!

פארויכטיק אויף שטול ארויפגעקראכן איז דער דאקטער,
מיט הענט-געפאך ווי פליגל איבער קעפ,
צוויי, דריי מאל שוין אָנגעפאָנגען,
נאָר זיין שטים צו קיינעם איז דערנאָנגען,
ביז מיט אַ פּלאַש האָט ווער אין באַר געמאַן אַ קנאַל,
און אַנטשוויגן יעדער איינער איז אין זאַל:

קינדער, הערט,
די אַלטע אויגן מיינע און די ווייסע האַר
אַנטקעגן גייען שוין דעם אַכטן צענדליק יאָר,
פון נעכטן ווייט אַזוי, צוזאַמען, דאַכט זיך, שוין אַוועק,
און איך קוק אַצינד און פרעג,
וואָס איז פון אונדז געוואָרן?
פון וואַנען קומט אַהער אַזאַ מין פעסט,
וואָס מעמפּ מאַכט דעם פאַרשמאַנד,
דאָס טייערסטע אין הערצער אונדזערע צעפרעסט,
אַ גיפּט אַזאַ פאַרזוימ,
און ברענגט אַרויס אַזעלכע רשעותדיקע רייד?
ביים טאַוול אינעם סקווער געשמאַנען בין איך היינט,
די נעגער אין דעם קריג געפאַלענע געציילט,

און האָב געמראַכט :
צי האָט נאָך אַליץ דער נעגער=פאַמער נישט פאַרדינט,
מיט ווייסע גלייך זיך לערנען זאָל זיין קינד ?
איז בלומ פון פרייהייט נאָר דער פרייז,
ווען ס'איז די הויט ביי העלדן ווייס ?

אַנטשוויגן איז דער אַלמער בלייכער דאָקטער,
וואָס האָט דעם דריטן דור אין שטעטל שוין געהיילט,
די ברילן אָנגעטאָן, פון הויז אַרויס,
און הינטער זיך געלאָזן אַלעמען צעפיכערט און צעמיילט.

אין צימער אין צווייטן אויף פאַרביקע שטולן
זיצן די דאַמען פון שטעטל,
מיט ביינערנע נאָדלען, מיט וואַלענע שפולן,
זיי שמריקן אַרום אין אַ רעדל.
גענימע זיך יאָגן די פינגער אין פלינקן געיעג
און ס'מעסטן די אויגן איינע אויף צווייטער דעם צירונג=פאַרמעג.
לייכער געשטייפטע, זאַרגפול געפלעגט,

זקנות מיט יונגע, שלאנקע פיגורן.
די ווייכקייט פון קאשמיר אויף גלידער פארדעקט
די הארבקייט פון צייט און פון עלטער די שפורן.

א קולות-געמיש,
א ווערטער-געפלייץ,
געווירבל פון קלאנגען און טענער.
זיי ריידן פון הייזער, מאשינען און מענער,
פון קארטן, פון הינט, מואלעמן
און גמ'ן.

עס דערציילט מיט אויפגעברויזטן צארן מיסעס ווילינג.
זי איז נאך קליידער
לעצטן פרילינג
קיין ניו-יארק שוין נישט געפארן.
עס לאזט די שנאה צו דעם צפון,
דורך די נעכט איר מער נישט שלאפן :

הערט די חוצפה, הערט נאך, הערט!
(רוימלעך-בלוי דערביי איר פנים ווערט)

דעמאָקראַטיע אונדז די יענקים לערנען ווילן!
הערט, ווער ס'רעדט פון פרייהייט
און געפילן!
אין שולן זייערע הערשט הפקר פון וואַנדאַלן,
עס היט די לערער פאַליציי,
„גענג“ מיט מעסער
נישט באַפאַלן זאַלן זיי.
די קינדער אין די קלאַסן איינצושטילן,
גרייט מען זיך שוין געבן דאַרמין פילן.
אין געמאַס קויטיקע די נעגערס האַלטן זיי פאַרשפאַרט,
זאַל ווער פון דאַרט אַרויס
אַהין, וווּ נעגער ס'איז פאַרבאַטן,
צינדן ווייסע אָן זיין הויז,
פלאַקערן פאַגרעמען און ראַיאַטן.
וווּ האַט געברענט די שנאה נאָך אַזוי
ווי אין אַהאַיאַ, מישיגען און אילינאָי?
און מיר —
פרידלעך באַלד שוין אַ יאַרהונדערט
מיט נעגער לעבן זיך אין איינעם,
נאַר אין קירך,
אין שול

וויל יעדער גיין באזונדער,
און קיין עצות,
מיר באדארפן נישט פון קיינעם!

און ס'הערן די דאמען אין זיידענע שטולן
צערודערט ארום אין א ראד,
און ס'טאנצן די פינגער, ביינאנד מיט די שפולן,
אין מיטן א קראנקער, צעפיבערטער שטאט.

V

אין ספארטזאל מיט מעסערלעך שארפע,
די יוגנט אויף מאַרגן זיך גרייטן.
זיי דארפן קיין רעדעס, קיין פלענער זיי דארפן,
די פיס נאָר צו דילן איצט ריידן.

אין קאלטן ליכט-געפלייזן,
אויף בליאַסק פון ווייסמעש-אַבאַזשורן,
אויף ווענט, אויף נידעריקע פוסטע,
שפּרינגען שאַמנס פון צעבויגענע פיגורן.

דאַכט זיך, אייזן מאַנצט מיט שמאַל
צו דעם טאַקט פון ראַק-און-ראַל :

שער און צוואַנג
האַמער-שמאַנג
משוואַק און שרויף
אין געלויף

ברעמען
העלדזער
לענדן
קני
אין ווילדן וואנזניקן פלי
אקסלען הענט
אין געפענט
פערדן-צאפ
אין גאלאפ
פיס ארויף
קאפ אראפ
אויגן דול
בליקן בליי
קיי די גומע, קיי!
כראמשמשע, שפיי!
שטשירע ציין!
שפרינג ארויס פון זיך אליין!

מיט בלינדע נעכט, טויבע מעג,
משאד און רויכן אין געיעג.

יינגל מיידל
פלי צוועק
פון דיין לעבן דאָס פאַרשטוממע
און דיין יוגנט די צעברוממע
שלעפּ אַרונטער און פאַרקנס
צו דעם מדבר=ווינט פון דזשאַז!

אַלע דרייט זיך, אַלע וויגט זיך, אַלע, אַלע ראַק=און=ראַל,
היין און קריק הויבט די לענדן, אַלע, אַלע מיט אַ מאַל!

אַ קאַלמער פייערווערק=בלענד,
אַ נאַקעמער דזשונגל=געוווי,
אַ געשריי פון מאַן און פרוי,
אַ לייבער=קאַנוולסיע,
אַ הפקר=עקסטאַז,
אַ גלידער=רעוואַלט צום ריטם פון דזשאַז.

אַלע, אַלע ראַק=און=ראַל,
אַלע, אַלע נאָך אַ מאַל!

ווער דארף האָבן איצט די זון,
אז דו ברענסט מיר ווי טשוהון.
איך וועל קומען האַלב נאָך פיר,
האַלט דיין שיסל הייס פאַר מיר!
ביסט מיין האַניק, ביסט מיין שמאַנץ,
ביסט מיין שענסטער אַרעסטאַנט,
עפן, בייבי, אויף דיין טאַש,
איך וועל זויגן פון דיין פלאַש!
בילי, באַלי, בילי, באַל,
אַלע, אַלע, ראַק-און-ראַל!

פאַרשטומט מיט אַ מאַל איז די פלימע,
אַ פּרעמדקייט אין זאַל זיך פאַרציט.
ווי אַקסן דולע פאַר שחיטה
זיי שטייען אין גליווער געשמידט.

ווי פליגל פון ליידיקע מילן
נאָך לאַנגן צעברויזמן געדריי,
די אַרעמס זיך ציען צו דילן,
און ס'קאַפּעט די עלנט פון זיי.

VI

דאָס הויז פון רעוורענד בענדזשימען פלין
ווי אַ פעסמונג היינט איז באַוואַכט.
אַרום ווי אַ גראַבע, גיפטיקע שפּין
עס קריכט אין געלויער די נאכט,
און מיט פייער-צלמים די געטאָ באַשפּייט.
נאָר שמיל איז אין קראַס-סטריט און טונקל.
ווענט און פלויטן פאַרשריבן מיט קרייד:
„גיגער, צוריק גיי אין דזשונגל!“

עס שאַרן זיך מריט פאַרטאיעט אין הויף,
עס גריסן זיך יונגע און עלטערע שכנים.
בען קומט זיך אַהער-צו היינט אַלע צונויף
די ענטפערס צו זוכן אין איינעם.
געפאַקט און הייס איז אין שטיבל;
די פענצמער פאַרשפאַרט מיט אייזערנע קראַמעס;
ביים טיש דער רעוורענד, אין האַנט די ביבל,
אַרום אים די קינדער, די מאַמעס, די טאַמעס.

אויף דער וואַנט פּרעדריק דאָגלאַס מיט בליק זיין צעברויזמן.
אונטן אַ סאַפּע, אַן אַלמע, מיט הירשן צעריבענע, בלייכע,
און מוטערס אויף איר מיט עופּעלעך קליינע אין שויסן,
ווי פייגעלעך יונגע אין נעסטן פאַרמוליעמע, ווייכע.

דעם קאַפּ אויף דער ברוסט, ווי פאַרזונקען אין שלאָף,
דער שערקראַפּער זיצט דאָרט, פאַרנורעט ביים שוועל,
ווי אַן אַלמע צעשוּיבערמע שאָף,
ביינאַנד מיטן ווייב, זיין דזשענעפּער בעל.

אויפן בענקל אַ ווייכן — בילי דער שענקער
מיט ריחות פון בראַנפן און דזשין.
פון גרייצערס אַ בינמל ביים פאַסיק אים הענגען;
אַרום — ווי צעוואַקסענע דעמבעס — די זין.

געקומען היינט זיינען דער קרעמער, דער לערער, דער דאַקטער,
דער סוחר אפילו, וואָס שמייט דאָ ביים טאַטן צוגאַסט,
וואָס תמיד זיין הויט, ווי אַ שמראַף אויף זיך מראַגט ער
און שווערער נאָך ווערט אים אין דרום די לאַסט.

ווי קינדער צוריק פון א לאנגן געוואנדער,
זיי זיצן פון גורל געשמידט צו איינאנדער.
ווי איז די וואנט, וואס האט נעכטן צעטיילט זיי?
ווער האט די ווונדן היינט פלוצים פארהיילט זיי?

ווי פארע פון ווארעמע קארענע ברויטן,
אן אַמעס א הייסער פון פנימער שפארט.
עס פינקלט דער שווייס אויף די בראנדזענע הויטן,
א נעפל פון פנים צו פנים זיך שארט.

דאכט זיך, דאס הויז איז א באן איצט מיט שקלאפן,
וואס טראגן אויף לייב נאך פון בייטשן דעם צייכן,
און זוכן אין ווייטן נאך ערגעץ א האפן,
נישט קאנען געפאר זאל דערגרייכן.

אין רעקל דעם שווארצן בענדזשימען פלין
מיט דער נאכט ווי א זעגלשיף וויגט זיך אין שטיבל.
זיין קול, ווי פון הייל, אזוי ווייט, אזוי דין,
דאכט זיך, עס רעדט איצט אליין שוין די ביכל:

און געהאט האט פרעה חילות און גאלד,
לענדער, וואס האבן אים צינזן געצאלט,
און מעכטיק געהילכט האט זיין שמים;
נאר דער לארד נישט געווען איז מיט אים,
און מ'האט נישט דער האר פון אלמן מצרים
מיט גאנצער ממשלה און גאנצן כלי-זין
דאס קול געקאנט פון יושר דערשטיקן,
דעם בונט פון פאראייניקטע שקלאפן באזיגן.

און די דרשה, די פארכטיקע שמילע
עם ענדיקט דער רעוורענד פלין מיט א תפילה:

א, פאמער אין הימל,
באשאפער פון אלץ אויף דער וועלט,
רחמים אין הערצער, ווי מוי אויף די פעלדער, פארזייסט.
אונדזער געבעט הער אויס,
און פארנעם.
פון מיילער ווי שווערדן,
פון פינגער, באוואקסן מיט זינד,

דיינע קינדער באשיץ
און באשירעם אצינד.
א, מעכטיקער פאטער,
דעם מענטשנס געשמאלט נישט פארשעם!
די זינדער
פארגעבן
אונדז לערן,
מיר זאלן אליין
קיין רשעים פון רשעות נישט ווערן.

נאָר פּלוצים פון קיינעם דערוואַרט
ס'האַט בעני דער שלאָסער צום טיש זיך דערשפּאַרט:

רעוורענד פלין,
מיט ליבע צו זיי זאל מען גיין?
וואָס האָבן דעם פּערצינאַריקן מיל
פאַר אַ פּייף נאָר געטויט,
דעם רעוורענד קאַלען אויף טרעפּ פונעם קלויסמער
באַגאַסן מיט נאַפט און פאַרברענט.

אין אלעבאמא דעם יונגן דזשאן בוירט
נאך נעכטן קאסטרירט.
און ווילסט נאך,
מיר זאלן איצט פריינטשאפט באווייזן
צו מענטשן מיט הערצער פון אייזן ?

זיי האבן אויף שיפן געשלעפט אונדז געבונדן אהער,
ווי שאף אויף די מערק
צום פארקויפן געפירט.
פון חושך ביז חושך דעם באנוול
מיר האבן אויף פעלדער געשאָרן.
פון ביימשן צעבויגן,
מיר האבן די הימלען מיט תפילות גענערט, —
האַט ווער זיי געהערט ?

הייזער מיר האבן געבויט.
אליין דארטן קיין מאָל צו וווינען.
ביימער און פארקן געפלאַנצט,
אליין נישט צו זיצן אין שאָטן.
ארבעט די שווערסטע, און קלענסטע די לוינען.

דורך דורות מיר ווערן געדריקט
און צעטראטן.
דיין ליבע אונדז, רעוורענד, וואָס מױג?
ווען צייט ס'איז צו מאַנען אַ צאַן פאַר אַ צאַן,
און אויג פאַר אַן אויג.
איז משה מיט תפילות געגאַנגען צו פרעהן?
האַט ער נישט קיין מױט,
קיין מגפות געבראַכט צו די האַרן?
עס האָבן קיין תפילות נאָך קיין מאל
אַ פאַלק נישט באַפרייט!
ס'איז קעמפן אַצינד נאָר
מיט גבורה אַ צייט.
פון אַרעמס מיליאָנען, ווי משה,
מיר דאַרפן אַ שטעקן,
וואָס קאַנען זאַל ווונדער באַווייזן
און מענטשלעכע ווירדע דערוועקן!

אַנטשוויגן איז בען,
אויגן אין וויימן פאַרקוקט,
ווי בילדער פון גרויליקע נעכטנס ער וואַלט נאָך געזען.

ווי בלעטער-געפליעסק אויף די ביימער פון פארק
פון פייגל דערוועקט אין פארטאגן,
עס האט זיך א מורמלען פון איינעם צום צווייטן געטרעגן.
און ווידער געווארן איז שמיל.

דערהערט האט דאס קול זיך
פון טראק-טרייבער ביל:

ברידער,
א זעלנער אין קריג געווען איז בען,
מיט ביקס געווינט צו גיין אין שלאכט,
און פארגעסט: אין דער ארמיי
ער איז נישט מער,
און די מאכט
און דאס געווער איז היינט ביי זיי.
איז דער וועג צו פרייהייט ענג אזוי און שמאל,
און פון פריינט צו גרויס געווארן שוין די צאל,
אלליין פארמאכטן זאלן מיר
פאר ברידער אייגענע די מיר?

ווי שמאָרק, ווי גרויס
קאָן זיין די פויסט
ביי דעם,
וואָס זיך אליין די הענט צעשניידט ?

האַט אויגן אונדזערע דער האָס אַזוי פאַרהילט,
אַז זיין אַיעדער ווייסער זאַל פון רשעות נאָר אַ שילד ?
קאָן גלויבן ווער, אין קאַמף געפורעמט און דערפאַרן,
אַז שמענדיק אונטער ווייסער הויט
דאָס האַרץ מוז זיין פון האַרן ?
איז קיין ווייסער נישט געוועזן אונדזער מאַיק ?
האַט נישט גערויטלט זיך פון בלוט זיינעם די ערד,
ווען ער דער ערשמער איז געפאַלן אינעם שמרייק ?
איז וואַרנען נישט געקומען האַלבע נאַכט
אונדז בעסי גרענד,
ווען ס'האַט צום רעוורענד
זיך מיט טויט געיאָגט דער קלען ?
און לינקאַלן ?
דזשאַן בראַון ?
און צענדליקער, און טויזנטער

אין אלע ווינקעלעך פון לאנד,
וואס גייען דורך די שטורעמס און דורך פייערן,
מיט אונדז ביינאנד ?
נישט ווייס,
נישט שווארץ,
דאס פייער איז אין הארץ.
עס מראגט די פרייהייט נישט פון הויטן דעם קאליר.
ווער עס וויל נאר, שמעלט זיך איין פאר איר.

מיט הענט אראפגעלאזט און שווערע, לאנגע טריט
אומגעקערט האט זיך צום בענקל זיינעם ביל,
און סעמי סמיט און ארנאלד בריל,
און פאל מעקלוי און לארענין משאק,
גערעדט נאך האבן ביזן קילן, בלויזעכן פארמאג.

געדרימלט האבן מאמעס מיט די קינדערלעך אין שויסן,
און קיינער האט באמערקט, ווי דארט אין דרויסן
ס'האט ווער אין טייך אריינגעווארפן די לכנה אין א זאק,
און מיט אויגן שלאפלאזע, צעשויערמע, געלאזן ליטל-ראק.

VII

צופוסנס פון שמעטל, ביים ראנד פון שאַסיי,
אין נעגער-קווארטאלן די הילצערנע כאַמקעס אין רייען,
ווי קאַראַוואַנען פון קעמלען נאָך מדבר-זאַוויי
אין זאַמד אויף די קני, מיט יאַרן באַלאַדענע שטייען.

די נאַכט אַרום — אַ ווייכע, האַריקע פעל
און ווי הערנער אויף איר די קוימענס פון שטיבער.
אַ שילד אויף אַ דאַך, אַ צעבליצמע פון „שעלל“,
ווינקט מיט אַ „קרייסלער“=רעקלאַמע זיך איבער.

אויף עוועניו בי, אַנטקעגן דעם הויף מיט די קאַר-אינוואַלידן,
ווי אַ בית-עולם אַן אַלטער מיט מאַנסטער-סקעלעמן,
צעווישן צוויי ביימער — אַ שטיבל אַן אַלטינקס אין מיטן,
און צווייגן צעשפרייטע, ווי קינדער אַ מאַמען, עס גלעמן.

אין כאַמקע די נאַכט ווי אַ סאַווע אין ביימער זיך וויגט,
די השכות מיט נאַפּט־לעמפל קליינעם צעצונדן.
אויף פלייצעם פון שטולן — אַ ברעט אַ פאַרוויקלטע ליגט
און צום פרעסן געוועש אין אַ קוישל אַ רונדן.

ביים וואַנט, וואָס אויף צווייען דאָס שטיבל צעטיילט,
אַ בעטל אַן אייזנס זיך טוילעט צום שאַנק,
די סטעליע, פון רעגן צעווייקט און צעשילט,
זיך שפיגלט אין עמער דעם פולן אין קיך אויף אַ באַנק.

מיט צייטונגען אַלטע די ווענטלעך באַצויגן,
די שורות פאַרגעלטע, די פנימער לאַנג שוין פאַרגעסן
נאָך קוקן אַרונטער פון דאָרט מיט די אויגן
ווי היטער פון נעכטיקע, טויטע מעת־לעתן.

דאָס אייזערנע פרעסל זיך היצט אויפן אויוון,
און דער וועקזייגער ציילט אַזוי גייציק און קאַרג.
די ווייזערס אין קרייז אין פאַרכישופטן לויפן,
ווי הענדלער פאַרסאַפעטע צוויי אויף אַ מאַרק.

אין קיכל עם וואכט נאך די לענגסטן-אלמנה,
און ס'צאנקט נאך דאס לעמפל אין געמל אריין.
ביים פענצטער עם שארט זיך אַ רויטלעכע, רונדע לבנה
און הערט זיך צום ניגון דער נעגערינס איין.

די אויגן דער מאמעס זיך שליסן פון מידקייט שוין צו,
נאך די ארבעט זי לייגט נאך פון האנט נישט אוועק.
זי קליידער אויף מארגן זי פרעסט פאר איר סו
און זינגט אין דער שטיל צו פארטרייבן די שרעק :

א — א — א, איך הער, ווי עם רופט מיך דער קוואל,
אחיין צו די בערג אין פארטאגן.
ווען איך טו פון מידקייט א פאל,
ווען איך קאן שוין מער נישט פארטראגן,
וואשן מיין בלוט וועל איך דארט
און גיין אויף די כוואליעס צום לארד !

צום מאן אויף דער וואנט אין קליידער סאלדאטסקע פארהילט,
מיט בליקן לעצטע אין שלאכט ביי סעאול,

די אויגן זי ווענדט, ווי גערופן זי וואַלט אים פון בילד.
די טאַכטער מאַרגן צו פירן אין סקול.

בילדער פון נעכטן ווי פעדים זיך ציען פון שפולן,
געשפענסמער די מירן צעשפארן פון שטוב.
עס צימערט דער פרעס, דאָס ברעט אויף די שטולן,
ווי דניאל, אַט ליגט זי מיט לייבן אין גרוב :

א — א — א,

דאַרט אין הימל שטייט מיין קרוג
און וויפל איך טרינק, איז אַלץ נישט גענוג,
אַלץ נישט גענוג,
אַלץ נישט גענוג...
א, לאַרד, לאַרד, לאַרד !

אַן איינזאַמע באַרזשע — שאַרט זיך די נאַכטיקע שפּעט
צו ערגעץ אַ ווייטן, אַ שטיינערנעם ברעג,

און ס'וואכט אלץ אין בעט נאך די קליינע סוועט,
ווי קיין שליטה אויף איר נישט געהאט וואלט די שרעק.

ווי וואסער-געפרעפל אין פעלדזיקן טאל
איר שמים אומדערווארט זיך צעקלינגט,
און דעם צער אויף דער מאמעס געזיכט מיט א מאל
ווי ברעגן א ימיקע כוואליע פארשלינגט :

מאמע, די ווייסע קלייד אויף מארגן פארגרייט מיר,
וואס דו האסט אליין אויף יום-טוב גענייט מיר .

א שמיכל דערביי אויפן פנימל, פרישן צעשפרייט זיך
ווי צו א שמחה זי וואלט גאר געגרייט זיך.
א רגע זי קוקט אויף דער מאמען פארקלערט
און ווידער איר קול זיך אין שמיכל דערהערט :

מאמי, איך וויל נישט, דער אנקל אין סקול זאל מיך פירן.
מיט ענאבעל לו כ'וועל גיין אין דער פרי,
צו דער ארבעט איר מאמע פארמאג לויפט ווי דו,

און פריינטלעך שוין יארן זי שפילט זיך מיט מיר,
כאטש די הויט איז א ווייסע ביי איר!

זייטיק די מאמע אויף מאַכטער קוקט פרעמד:
פון וואָן זיך צו קינדער אַ מוט אַזאַ נעמט?
גום בעטל מיט טריט, מיט פאַרלאָרענע שפּאַנט זי
און גלעט מיט אַ מידער, צעווירעטער האַנט זי:

שלאָף שוין, מיין זיסקיט,
שלאָף שוין, מיין קרוין,
אַ האַלבע נאַכט פאַרשוונדן איז שוין,
נו, מאַך שוין, מיין סו,
די אייגעלעך צו,
שלאָף-זשע, שלאָף-זשע, שלאָף שוין איין,
אַ מאַג עם וועט מאַרגן אַ זוניקער זיין,
ענד יו, מי דאַרלינג, וויל ריז ענד שוין,
ריז ענד שוין.

אין דרויסן עם שפילט זיך אַ ווינט מיט דער נאַכט
און צעפלעך אין ווערבעס אין יונגע פאַרפלעכט ער.

ס'האט ווער אויפן קול זיך אין געטאָ צעלאַכט
און ס'קייקלט פון דאָך זיך צו דאָך אַ געלעכטער.

די לבנה אַוועק איז פון שטיבל שוין לאַנג
און שלאָפן עס גייט שוין אפילו דער ווינט,
נאָר ס'צאָנקט נאָך אין געסל דאָס דינע געזאַנג
פון מאַמען אַ מידער ביים בעט פון איר קינד :

אויף אַ פעלדז שטייט אַ שלאָס
מיט אַ דאָך פון קאַרן;
און שעפּסן דרימלען אויפן גראַז
שוין אַזוי פיל יאַרן,
שוין אַזוי פיל יאַרן.

אין דעם מאַל שטייט אַ בוים
מיט פאַרגעלמע בלעטער,
און צו פייגל נאָר אין רוים
פון זיין גורל רעדט ער,
פון זיין גורל רעדט ער.

קומען ביזע ווינטן דארט
און זיין צוויט צעבלאזן,
ווען זשע וועט ער בליען, לארד,
אויב דו וועסט זיי לאזן,
אויב דו וועסט זיי לאזן.

„נו שלאף שוין, מיין אוצר, נו, שלאף שוין, מיין רוין!“

און ס'לעשט זיך דאס לעמפל אין כאטקעלע אוים.

VIII

עם ברענט שוין דער שטיינערנער אויוון אין הויף,
און ס'זידט שוין דער אייזערנער מאַפּ אויפן גווינט.
אויף שטייגן, פון רעגן נאָך פייכמע, לויפן אַרצאָפּ און אַרויף
דעם דזשענעטאָרס ווייסע קודלצמע צוויי הינט.
ביים טויער, באַוואַקסן מיט, צווייג אויף אַ צווייג, אַלעאַנדער,
מיט מאַמן די מאַכטער איז גרייט שוין צום גאַנג,
די מאַמע, פאַרטראַכט אויף דער אַפענער, לאַנגער וועראַנדע,
אַ וויגשטול, אַ ליידיקן וויגט מיט דער האַנט,
ווי דאַרמין עם וואַלט נאָך דער זיידע געזעסן,
דער שטיינהעקער פאַרסן,
וואָס וועגן דורך בערג האַט געדרילט פאַר דער באַן,
ווען ס'איז נאָך די באַכע אַ שקלאַפּין אַ יונגע געוועזן,
און ס'האַט איר די פרייהייט געקויפּט
פונעם „מאַסטער“ איר מאַן.

מיט אויגן פאַרצאַגטע און ברעמען פאַרצויגענע צוויי,
ווי ס'וואַלט זיך די מורא פון דורות געשפיגלט אין זיי,

מיט הענט אויסגעשטרעקטע און בעמנדיק קול
דער טאכטער זי וואַרנט שוין ס'זיבעטע מאל:

געדענק מיין ליבלינג, נישט קוק אין א זייט,
נישט קוק צוריק,
נידעריק די שטים און הויך דעם קאפ,
זאלן זיי לאַכן,
שפּאַטן, שפּייען,
דו ענטפער קיין וואַרט,
גי, ווי געגאַנגען וואַלסט גלייך צו דעם לאַרד!

מיט זון אויף די קעפ און מיט צערטלעכע בליקן
דזשים און זיין טאכטער דער מאַמען פון ווייט
„גודבאי“ נאָך אַ לעצטן איר שיקן.

אין געסלעך פאַרשוונדן שוין ביידע,
פון קליידל דעם ברייטן, מיט ראַזעווע קווייטן
קיין שפור שוין אפילו,
נאָר ס'מורמלט נאָך פאַרכטיק די מאַמע ביים וויגשמול איר תפילה:

א, פאטער אין הימל,
אין שעה פון געפאר דינע קינדער באשיץ און באשירעם,
אונטער די פליגלען דינע
נעם זיי און פיר,
און ברענג זיי צוריק, בשלום צו מיר!

ס'איז שמיל נאך אין גאסן, ס'איז אימהדיק, לער,
ערגעץ-ווי ליארעמט פארצווייפלט א הארן.
א ווינמל, אן איינזאמס, פון טייכן פארבלאנדזשעט אהער,
שארפעט ארום זיך פארלארן.

לאנגזאם רוקן זיך שטאטישע ווייזערס,
און רגעס אויף פנימער זייגערשע, קאלטע פארשרייבן.
ס'גליטשן זיך נאכטיקע שאמנס אראפ שוין פון הייזער,
און טירן צעקרעכצטע דעם דרימל פון שוועלן פארטרייבן.

מיט געמאסטענע טריט דער דזשענעמאָר גייט,
ווי לאנג שוין צום גאנג ער וואלט זיך געגרייט.
די ליפן פארקארבט, די אויגן פארשמארט.

נאָר עפעס אין האַרצן דריקט אים און שפּאַרט,
ווי פרי היינט מען וואָלט אים געקאָרמעט מיט בליי.
דאָס רעקל ער עפנט, פאַרשפּיליעט אויפּסניי,
דעם שניפּס ער מאַכט לויז, צוריק אים פאַרציט
און פעסטער ער זעצט אויפּן שטיין מיט די טרויט.
אַ שוכבענדל שלעפט זיך אים נאָך אין צעבינד,
נאָר בויגן זיך דזשים וועט אין גאָס נישט אַצינד.
די פינגער פאַרשטייפטע אין פּויסטן ער האַלט,
ווי אַליין אין דער פינצטער ער וואָלט אין אַ וואַלד
דורך ביימער געדיכטע געזוכט איצט אַ וועג...
נאָר פּלוצים דאָס קול פון דער טאַכטער אים וועקט :

נו, טאַמע,
איז וואָס, אַז מיט ווייסע כּוועל גיין שוין צוזאַמען,
וועט בייטן דערפון זיך מיין הויט ?
וואָס טויג מיר דאָס לערנען,
אַז מער פון אַ דינסט קאַן איך סיי ווי נישט ווערן ?

נאָר דזשים קוקט פאַרווונדערט אויף איר און פאַרטראַכט.
ווי ער וואָלט פון צייטן און יאָרן אַ חשבון געמאַכט :

איך הייז שוין די אויוונס באַלד פיר צענדליק יאָר,
אויף פעלדער,
אין הייזער,
נאָר שלעפּ און באַדין,
און אַלץ וואָס איך בין — אַ דושענעמאָר נאָר.

און דיין זיידע, דער אַלטימשקער לענג,
וואָס וואַלגערט זיך היינט אין דעם שענק,
אַ מאַלער זיין האַט געוואַלט,
מיט גאַלדענע הענט געצייכנט, געמאַלט.
און סימסן, דיין אַנקל,
אַ מוזיקער ווערן געטרוימט,
היינט פּוצט ער די פּערד, די שטאַלן ער רוימט,
און ליגט טאַג און נאַכט אין בערינגווילס מיסמ.
מיט וויסן, מיין, קינד, נישט זיין וועט מען דאָס,
וואָס מען איז.

מיט ביכער אין האַנט אַ קינד איז פאַרביי
און פריידיק אין גאַנג אַ זאַג געטאַן: „היי!“

א פענצמער אנטקעגן געעפנט האט ווער,
און א ווארעמער, בריימער „גוטמארגן“
דערגרייכט האט צו ביידן אהער.

„גוטמארגן“, „גוטמארגן“ געענטפערט האט דושים,
אראפ איז דער שטיין פונעם הארצן ביי אים.
לייכמער ביי ביידן געווארן דער טראט,
ווי גאנץ ליטל-ראק וואלט „גוטמארגן“ געזאגט.

ס'געהערט, מין טאכטער, ס'געהערט?
ס'ליגט נאך דער הימל פאר אונדז נישט אויף דר'ערד.

מיטן מיידל ביים האנט גייט דזשענעטאר דושים,
ווי ס'וואלט זיין גאנצער שטאם מיט אים
געגאנגען איצט אין זעלבן שפאן.

און דוכט זיך, פון די אזארק-בערג,
ווי שניי אויף פעלדון-קעפ נאך ליגט,

פון דער לויפנדיקער באַן
עס רעדט דער זיידע נאָך צו אים :

גיי, גיי, גיי מיין דזשים,
באָרג אַרויף,
באָרג אַרויף,
אַהיי,
וון די זון
אין פרימאַרגן גייט אויף!

IX

די זון האט מיט ריחות פון רייפן סעפטעמבער,
אזוי ווי אין שמעט און אין דערפער פון אנדערע לענדער,
די קינדער אין ליטל־ראַק־סקול היינט געפירט,
מיט פינדזל, ווי שמענדיק, געפארבט און באצירט
די פנימלעך ווייסע און שווארצע צוגלייך,
ווי ליליעס די ברוינע און העלע אין טייך.

פון אפענע טירן , פון שויבן צעפראלמע
באגלייט האבן מאמעשע בליקן צעשמראלמע,
און טריט אויף די וועגן פון יעטוועדן קינד
מיט ליבשאפט באדעקט און מיט טרוימען באשפינט.

מיט ביכער, מיט העפטן און ליכטיקע אויגן
עס זיינען פון היימען די קינדער געפלויגן,

און שמיין דאָרט געבליבן ביים סקול אין געשטויין
אַנטקעגן אַ ווילדן צעברומטן המון.

אַ וויסער געווירבל מיט שמיינערנעם זאַט
פאַרזייט האַט מיט צאָרן די גאַסן פון שטאַט.

אַ טייוולשער טאַנץ פון ווייסע סקעלעטן
אין קילע מונדירן, אין גלאַנץ פון סטילעטן,
אין שולהויף ניין קינדער האַט בליץ-שנעל באַגענגט,
און יונגינקע קעפלעך מיט שנאה באַרענגט.

מיט וואַלפישע אויגן צעשוּיבערמע מוידן
וואַנזיניק פאַטשן מיט הענט אויף די פלויטן,
די ווייטן מיט גרילציקע קולות זיי וועקן
און רופן בויאַנעס אַהער צו געשלעגן.

מיט בלעמער פון העפטן צעפליקמע באַשאַטן,
פון זוילן, פון שטעקנס צעשטויסן, צעטראַטן,

א מיידל זיך ראנגלט ביינאנד מיטן מאמן
הינטער די פלייצעס פון ווייסע סאלדאטן.

אנטקעגן א שוימיקן, ווייסן געשפיי
קינדערלעך שטייען, שווארצהוימיקע, דריי,
די העלדזער פארריסן צו פייגל אין סמאיעס,
ווי פליגל זיי וואלמן געזוכט צו אנטלייען.

א מיידל מיט ביכער אין האנט פליט אויף ראגן,
ווי צווייגל א גרינס פון א וויכער געטראגן,
און יונגען א באנדע מיט שטיינער נאך איר,
ווי יעגער אין וואלד נאך א יונגן טאפיר.

א ווינטל מיט דופטן פון פעלדער נאך שניט
דעם וועג איר מיט קופערנע בלעמער באשיט,
אויף גלידער דאס ווייסע צעריסענע קלייד —
ווי פאן, א געשענדטע, אויף שלאכטפעלד צעווייט.

עם רוימלט דער ברוק זיך פון וויסמן געלאָף
מיט בלומ נאָך פון ערשמן, געפאַנגענעם שקלאָף,
דוכט זיך, ס'געלויערטע נעגער-געשמאַלט
איז הונדערטער יאָרן שוין אַלט.

געפלאָגט, ווי אַ סאַרנע נאָך לאַנגן געיעג,
זי פאַלט אויף אַ באַנק — אַ מזבח — אַוועק,
די טונקעלע ברילן מיט האַנט זי פאַרשמעלט,
ווי קוקן זי וואָלט זיך געשעמט אויף דער וועלט.

ווי פון אַ טויער אַ הויכן אין פלאַמען
אַרויס פונעם „מאַב“ מיט אַ מאָל איז אַ מאַמע,
מיט שפּיז אין אַ קוישל, געפלאַכטן פון שמרוי,
אַ בלייכע מיט אויגן — צוויי פאַסיקלעך בלוי.
ווי דול און געפלעפט האַט געקוקט זי אויף זיי —
און געמאַן אַ געשריי:

הערט אויף! הערט אויף!

נאָר קיינעם די ווערטער דער מאַמעס דערגרייכן,
זיי זיינען צו כּפּלען דעם האַס נאָר אַ צייכן.

אין ריוו ליגט די מאַמע, מיט קאַפּ דעם פאַרגרויטן,
מיט מילך אין די פּלעשער, מיט קעזן, מיט ברויטן,
און ווידער זיי יאָגן מיט רוחות מיט זיבן,
ווי בלינדע, פון אייגענעם אומקום געטריבן.

X

בענדזשימען סמיט, דער יונגער רעלסן-היטער,
צום ערשטן מאל אין סקול פירט היינט זיין פיטער.
אין ראק אין בלויען, מיט אן איילעדיקן שפאן,
ווי ארבעטן ער גייט א גאנצע וואך צום באן.

אנטקעגן זון מיט וויעס נעפלדיקע, קאלטע,
דאס קינדער-הענטל, ווי זיין ליכטיקע לאמטערן, האלט ער,
די אויגן פארכטיקע אין ווייטן ערגעץ קוקן,
ווי אויפן וועג ביינאכט ביים אַנקומען פון צוגן.

ווי א פרענט זיין האנט פארפראָרן איז און הארט,
נאָר פונעם הענטל קליינס א שטראַם א הייסער שפארט
און גיסט זיך אין זיין בלוט אריבער פונעם קינד,
ביז לאנגזאם אים פון לייב די פראַסטיקייט פארשווינדט.

און ליכטיקער עם ווערט אים דאס געמיט דערפון,
מיט בליקן זייטיקע ער קוקט אראפ צום זון,
אין קעפל קרויזיקן די פינגער פלינק צעפירט ער
און שולדיק קעגן אים זיך מיט אַ מאַל דערשפירט ער :

די באַן געדענקסטו, די עלעקטרישע, ביי דושיל און דזשאַן מעקפּאַרד?
איך וועל זי קויפן דיר אויף קריסטמעס, כ'גיב דיר, זון, מיין וואָרט.
אין סקול נאָר גיי און פלייסיק דאָרט זיך לערן,
אַן אינזשיניער, מיין קינד, וועסט דו נאָך אפשר ווערן.

באַנען פירן אייזערנע דורך פרערים און טונעלן;
אַ שטאַלצער וועט דיין פאַטער זיין און ס'וועט דיין מאַמע קוועלן,
ווי אַ פרינץ ביים ראַד וועסט זיצן אויבן-אַן
און פירן שוואַרץ און ווייס אין יעטוועדן וואַגאָן.

נאָר שמוס איז דאָס יינגל, די ליפן פאַרבייסט ער
און שמייכלענדיק, ס'קעפל צום מאַטן פאַררייסט ער.
אַ שטאַלצער ער קוקט אויפן ראַק מיט די קנעפּ,
און גייט, ווי ער וואַלט איצט אין וואַלקנס געשוועכט.

א זיכערער איז ער, ס'וועט גארנישט פאסירן,
מען שלאגט נישט קיין פאטערס אין נייע מונדירן.
„וואו זיינען זיי אלע, די ווייסע מיינולאגנים,
וואס ווארפן מיט שמיינער אפילו אין חלום“.

תיימלעכער ווערן די פרעמדע קווארטאלן,
לוסטיקער שפאנט ער מיט נייע סאנדאלן,
העכער דאס קעפל ער ציט אויף די אקסלען,
ווי ס'וואלטן אים פליגל גענומען איצט וואקסן :

פאפ, איז אמת, וואס אַנקל בענעקער זאגט,
אז אין קירכן פון די ווייסע אין גאַנצן אַרקענסאַ
איז לאַנג שוין, לאַנג דער לאַרד נישטאָ,
און תפילה מאַן דאַרמאָן עס האָט נישט קיין זין,
דערפאַר גייען קיין מאַל די נעגער אַהין.

פרעגן אַ סך עס וויל נאָך דאָס קינד,
נאָר אַלץ ווי אין חלום פון אויג אים פאַרשווינדט.
עס גייט אונטער הויט אים אַדורך אַזש אַ צימער
און הויך אויפן קול צו זיין טאַמאָן שרייט פיטער :

פאפ! זע נאר די מחנות, וואָס שטייען דאָרט גרייט,
זיי צווי פיל, און מיר זאלבעצווייט!
זע נאר, זע, ווי זיי שאַרן זיך אַלע אַהער!
און ריידן עס קאַן שוין דאָס יינגל נישט מער.

צערמלעך דער פאָמער דעם זון זיינעם גלעט
און שטילער ווי שמענדיק צום יינגל ער רעדט:

נישט צימער, מיין זון, נישטאָ זיך פאַר זיי וואָס צו שרעקן,
דער לאַרד איז שטאַרקער פון אַלע, וואָס קומען אונדז דאַרטן אַנטקעגן.
קיינער וועט דיך נישט באַרירן,
דער לאַרד וועט אונז היטן, דער לאַרד וועט אונדז פירן.
אויב מיך זאַלסט אין גאַנג דאָ פאַרלירן,
נישט בלייבן זאַלסט שטיין,
פאַרויס נאַר, פאַרויס,
זאַלסטו גיין!

נאַר איידער דער פאָמער האָט ווערמער די לעצטע געזאַגט אים,
עס האָט שוין די מחנה די ווייסע דעריאַגט אים.

מיט שמעקנס, מיט פויסטן באפאלן זיי האבן די צוויי,
און ס'ליגט שוין דער מאמע אין ריוו אונטער זיי,
מיטן ראק, מיט די קנעפ, א פארבלומיקטער קנויל,
נאך אפן ביי אים איז אלץ נאך דאס מויל,
ווי עפעס נאך זאגן ער וואלט זיך באמיט
צום קליינעם פארווונדערטן פייט.

ווייסער געלעכטער,
אויגן-געבליץ,
שטאלענע שטיוול,
גומענע שמיץ.
און א יינגל אין מיטן
א מכול פון צארן
רייסט זיך פון קלעם און שפארט זיך ארויס
מיט שווייס און מיט קויט,
מיט זאמד און מיט בלוט,
ווי די ערד וואלט אים נארוואס געבארן.

צו די קינדער פון ליטל-ראק

קינדער, איר שווארצהוימיקע, אין געמאס פינצמערע פארשפארטע,
פון ליבע לאנג פארשמויסענע, פון האס געשרפעט און געברייט,
ווי קנאספן שטייפע דורך די פלוימן הויכע, הארטע,
צו דער זון, פארעקשנמע, איר דראפעט זיך און צימ.

מיט ליפן דורשטיקע און אויגן טיפע, הערלעכע
די נעכט, איר, ווי טונעלן לאנגע, מיר באגלייט;
און קוקט אין הארצן מיינס אריין מיט בליקן ערלעכע,
ביז ווייט די פינצמערניש רוקט אפ זיך און פארגייט.

ווי זעגלשיפלעך איינזאמע, וואס ציען זיך צום ברעג,
פון שטורעמס ימיקע געשליידערט און געמריבן,
דורך שנאה-שמראם איר ווייזט. פארלארענע, דעם וועג,
און לערנט הערצער איינגעשרומפענע צו גלויבן און צו ליבן.

קינדער, איר שווארצהויטיקע, מיט נויט און פינצמערניש געפלעגט,
איר וועט מאַרגן פרייד אין לאַנד מיינעם געבערן,
ווען זיצן יעדער מענש ביי טישן וועט מיט ליבע פול געדעקט,
און לייכטן אויף דער ערד וועט, ווי אין הימל, יעדער שמערן.

די באלאדע פון ליטל־ראק

- I. און געווארן דער שקלאַף איז פריי...
- II. זון־אויפגאנג איבער ליטל־ראק
- III. די נאַכט פון 2־טן סעפטעמבער
- IV. דער מיטינג פון ווייסן בירגער־קאנסיל
- V. ראַק־און־ראַל
- VI. אין הויז פון רעוורענד בענדזשימען פלין
- VII. אין שטוב ביי דער לענגסטן־אלמנה
- VIII. דזשים דער דזשענעטאר און זיין טאָכטער
- IX. דער פרימאָרגן פון 3־טן סעפטעמבער
- X. בענדזשימען סמויט
- XI. צו די קינדער פון ליטל־ראק

פארטייטשונג פון אמעריקאניזמען

- אַרקענסאַ — טייך, ביי וועלכן עס ליגט ליטל־ראַק.
שיפּאָן־שירעם — שירעם פון דינעם, דורכזיכטיקן שטאַף.
מייפּל־זאַפּט — זאַפּט פון אַ בוים.
האַנקאַם — אַ בלום.
פּאַפּלער־בוים — טאַפּאַל.
קאַנסיל — בירגער־ראַט.
לאַרד — גאַט.
לואיסוויל, שענדלאַר, נעשוויל — שטעטלעך לעבן ליטל־ראַק.
קלען — קוק־קוק־קלען.
ראַיאָטן — פּאַגראַמען, איבערפּאַלן.
רעוורענד — פּראָטעסטאַנטישער גלח.
שערקאַפּער — אַרענדאַטאַר.
טראַק־טרייבער — שאַפּער פון לאַסט־אויטאָס.
ענד יו, מיי דאַרלינג, וויל רייז ענד שייך — און דו, מיין טייערע,
וועסט אויפשטיין און לויכטן.
דזשענעטאַר — הויזוועכטער.
מאַב — המון.

ביכער פון זעלבן מחבר :

- „אינמיטן וועלט“ (לידער) — ניו־יאָרק, 1944
„הימל און ערד“ (לידער) — ניו־יאָרק, 1948
„מיטן פנים צום לעבן“ (רייזע־איינדרוקן) — פּאַריז, 1952
„מיט אויגן אָפּענע“ (לידער) — בוענאָס־אירעס, 1955

